

Še nekaj o prašanjih pri lanskem konz. spraševanju.

Ljubi „Tovarš!“ kaj izverstno in pedagoško si nam pojasnoval vprašanja pri lanskem konz. spraševanju v svojih listih. Med drugim nas si pa tudi opomnil, da ni zadosti, ako učitelj pogleda le po verhu, temuč naj vsaki spis do zadnjega zernica dobro prebira in za rabo shranuje. Tudi jaz ravnal sem se po tem svetu, ter so me še posebno veselili Tvoji izverstni dopisi in sicer temveč, ker sem zajel iz njih večkrat marsikaj dobrega in tehtnega, kar poprej še nisem imel in si za rabo ohranil.

Le v zadnjih dveh številskih nalogah v 24. listu stran 385 — 386 v lansk. tečaju se nikakor ne vjemava.

Pri št. 15. misliti si moremo malo ali pa tudi veliko pomoto. Tako p. se bere v četrti versti: B vloži v primeri k A ($5 : 6 = 30.000 : X$). Ko bi se tako rajtalo, kakor so tu členi postavljeni, bi se po pravilih število 25.000 nikakor ne dobilo, ampak 36.000, kar pa biti ne more, in bi potem nikakor ne bilo, kakor bi moglo biti. B. k A. kakor $5 : 6$.

Pravilno bi tedaj bilo tako le: $5 : 6 = X : 30.000$; je X znotranji člen, tedaj se potem prvi in četrti člen eden zdru-gim naštevata in z znotranjim delita. Tedaj: $5 : 6 = \frac{25.000}{X}$; $30.000. = 25.000$. Tedaj: $25.000 : 30.000$ je v primeri $5 : 6$.

Pri št. 16. str. 386, pa se je gotovo pri prepisovanju ali pa tisku pomota vrinila. Glasi se: Obseda mož ima dosti živeža za $5\frac{1}{2}$ mesev; čez koliko časa bi moglo pa 13.000 zraven priti, da bi vsi vkup še $2\frac{1}{3}$ mesca mogli shajati?

Obseda mož je, kakor se iz naloge in izdelovanja dalje razvidi, prav za prav 20.000 mož in teh 20.000 mož je z živežem za $5\frac{1}{2}$ mesev preskerbljenih; rado bi se tedaj po zgoraj omenjeni nalogi vedilo, čez koliko časa, da ima še 13.000 k posadki iz 20.000 mož obstoječi pristopiti, da bodo vsi skupaj $5\frac{1}{2} + 2\frac{1}{3}$ mesca z živežem shajali, kar je pa nekaj, kar nikakor biti ne more.

In to zato ne, ker 20.000 mož ima živeža, le toliko, da shaja ravno $5\frac{1}{2}$ mesev, ko preteče ta čas, morajo ali novega živeža dobiti, ali pa biti brez jedi. Je pa temu tako, ne bo 13.000 mož če tudi zadnji dan v odmerjenem času od $5\frac{1}{2}$ mesev pridejo, ne trohice živeža dobilo, še manj pa pomno-

žena posadka $20.000 + 13.000$ čez preteklih $5\frac{1}{2}$ mesca še $2\frac{1}{3}$ mesca živeti mogla.

Bral sem tudi to nalogo, kakor je bila o času narekovanja nemško zapisana, in ta se glasi: Obseda, obstoječa iz 20.000 mož, ima živeža za $5\frac{1}{2}$ mesca; čez koliko časa bi moglo pa 13.000 mož zraven priti, da bi ves živež v $2\frac{1}{2}$ mesca povžili? Pa tudi ta naloga tirja nekaj, kar nikakor mogoče ni. Če pride namreč precej prvi dan k posadki 20.000 še 13.000 mož, bodo vsi skupaj: $20.000 + 13.000 = 33.000$ mož, $3\frac{1}{3}$ mesca z omenjenim živežem shajali; pozneje pa ko pride 13.000 mož k posadki 20.000 mož, toliko več bo živeža prihranjenega, in torej toliko več, ne pa manj časa od $3\frac{1}{3}$ mesca, posadka omenjeni živež vživala, po tem takem pa ne more čas povživanja nakopičeniga živeža nikakor krajši biti od $3\frac{1}{3}$ mesca, toraj tudi ne $2\frac{1}{2}$ mesca. Ali bi ne bilo tedaj prav, ko bi se ta pomota v „Tovarsu“ popravila?

Jean Kogej.

Odgovor in poprava. Kar piše g. dopisnik K. od št. 15. „konz. vprašanj“, je gola resnica. Ne vem, ali se mi je vrnila ta pomota pri prepisovanju ali je pa tiskarni pregrešek; da sem rajtbo po vodilih izštevillil, priča izhodek, kar tudi na popirju lahko skazem. Kar pa tiče št. 16. morem odkritoserčno povedati, da sem bil na prvi pogled ravno takih misli tej nalogi, kakoršnih je g. K.; prepričal sem se pa, da se tukaj ne prasha, koliko časa bodo vsi vkup živeli od začetka do konca posadke — pa tudi ne, koliko časa čez omenjenih $5\frac{1}{2}$ mesca; da to ne more biti, nas že pamet uči. Praša se pa, koliko časa sme preteči od tistega časa, ko pride prva posadka 20.000 do tistega časa, ko pride še 13.000 mož da ostane dovolj živeža za $(20.000 + 13.000 =) 33.000$ mož za $2\frac{1}{3}$ mesca. Utegnil bi kdo reči: $(5\frac{1}{2} - 2\frac{1}{3} =) 3\frac{1}{6}$ mesca; pa to zopet ne more biti, ker pomnožena posadka potrebuje več živeža na mesec kot prvotna (20.000 m.), manj živeža ostaja tedaj na 20.000 mož in manj časa bo imela ta posadka jesti, da ostane na pomnoženo posadko 33.000 mož za 2 mesca in $\frac{1}{3}$ dovolj živeža.

Po moji izrajtbi v „Tovarsu“ bi imelo 13.000 mož čez $2\frac{7}{13}$ mesca zraven priti, pa tudi to ni pravo. Treba je, da se prerajta naj prvo, koliko časa bi imela pomnožena posadka (33.000 m.) živeža dovolj; to pa je $3\frac{1}{3}$ mesca, od teh odštujemo $2\frac{1}{3}$ mesca, kateri čas imajo vkup živeti in ostane nam

1 mesec; če pa ostane na 33.000 mož živeža za 1 mesec, bo 20.000 mož ravno tisti živež dalje časa imelo. Koliko časa bo imelo 20.000 mož ostali živež, se prerajta, če popravimo ono izrajtbo v „Tovarsu“ tako le: Koliko časa bi potrebovalo 20.000 mož toliko živeža povžiti, kolikor ga ima 33.000 mož za 1 mesec dovolj? Odgovor: $(33.000 : 20.000 = 1 : X)$, predstavljeno in okrajšano $20 : 33 = 1 : X = 1^{13/20}$ mesca. Čez $1^{13/20}$ mesca bi moglo 13.000 mož zraven priti, da bi vsi vkup še $2^{1/3}$ mesca z živežem shajali. Žal mi je, da so se te in še nekatere druge pomote *) v našega verlega „Tovarsa“ vrinile. Prosimo, naj blagovolijo naši čast. g. g. bravci popraviti, kar je napčnega. G. K. se pa lepo zahvalimo, da nas je opomnil teh pomot.

Peter Cebin.

Novice.

V šolskem letu 1860/1 je bilo na Štajarskem v 547 duhovnijah 688 ljudskih šol, med temi 124 še ne prav vstavnovljenih. Po jeziku je bilo čisto nemških 467, čisto slovenskih 40, slovensko-nemških pa 181. Vse te šole so imele 98.088 učencev, 710 učencikov, 280 podučencikov, 61 učenic, 16 podučenic in 75 obertnijskih učenic. Šolskih pripravnikov je bilo 67. — Na Koroškem je bilo ravno to leto v 339 duhovnijah 299 ljudskih šol, ktere so imele 24.484 učencev, 281 učencikov, 39 podučencikov, 27 učenic, 12 podučenic in 16 obertnijskih učenic. Šolskih pripravnikov je bilo 25. — V ljubljanski pripravnikiški šoli je bilo preteč. šolsko leto v obeh razdelkih 24 pripravnikov; na koncu leta jih je bilo v 2 razdelku 11, iz med katerih je eden dobil spričalo za učnike glavnih šol, 6 za učnike malih šol in 2 za podučenika malih šol; dvema pa je naročeno, da naj bi spraševanje za cerkveno petje in godbo ponovila. — V Idrji je bilo preteč. šolsko leto 25 pripravnikov, iz med katerih jih je na koncu leta 14 dobilo spričalo za podučenike malih šol. V obeh pripravnikiških šolah se je učila tudi sadjoreja. —

Po „Schbt.“

Iz Celovca. Naš prečastiti knez in škof so dnevsčine (diete), ki jim gredo kot deželnemu poslancu, enkrat za vselej darovali tukajšnemu učiteljskemu semenišču.

*) Na strani 339 v drugi verstii odzgoraj naj se bere: saj tudi mi vsi nis mo itd. Na strani 338 v prvi verstii od zgoraj bi imeli biti: in ti si rekel: Mima pa ona itd. sicer se ne vezeta stavka prav. Pisal sem tako, ker majhni otroci navadno tako izgovarjajo, kakor tudi: ata mama, pupa itd. Pis.